

پښتو او اوږستا و ییشود

لطیف جان بابی

پښتو او اوپستا

وييښود (قاموس)

لومړۍ برخه

لطيف جان بابي

۲۰۰۰ ۱۳۷۹

مخخوړ:

د ليکي نوم	:	پښتو او اوښتا ويی ښود
ليکوال	:	لطيف جان بابی
کمپوزر	:	احمد ويس وردگ
خپرندوی	:	پښتو يون
د چاپ چارې	:	د افغانستان د کلتوري خدمتونو اداره
پر له پسې خپرونه	:	(۳)
شمېر	:	۱۰۰۰
د خپرېدو کال	:	۲۰۰۰/۱۳۷۹
تاپښتۍ	:	ملت پرېس -- لاهور

پښتو يون

د پښتو يون، خپل يانه ته دوام وړ کوي دا ددې يون د خپرونو د لړۍ درېيمه کړۍ ده، په دې اثر کېنې هم سره له دې چې ډېر کوچنۍ دۍ خو يوه لويه او ارزښتمنه موضوع پکښې نغښتې ده چې هغه د پښتو او اوبستا لغوي تړنډوالۍ او ان چې يووالۍ دۍ.

اوستا د آريانا زړه ژبه ده او دا وړوکی ويي ښود د درنو لوستونکو له پاره ددې دواړو لرغونو ژبو تړنډوالۍ او خپلوي په ښه ډول زباتوي.

موږ داسې څېړنې د پښتو په يون کېنې گټورې گڼو نو ځکه پښتو يون د زړومتونو تر څنگ دا ډول څېړنې او گروېړنې هم د ژبې د بنسټ په برخه کېنې خپروي او د پښتونو د پخولو له لارې پر مخ ځي.

په درنښت

د پښتو يون منځۍ

نيويارک، امريکا

دا کتاب

اوبستا د آريانا يوه زړه ژبه ده چې د آريايانو له ښاري او مدني ژوند سره جوخت يې ادبي بڼه غوره کړې. د ښې مننې ښې کړنې او ښې وينې د استاځي، سپين تمان زردشت ځاځونه په همدې ژبه دي او د يسنا او يشتونو لارښوونې هم د همدې ژبې زړه پانگه ده.

ژبپوهان د پستو او اوبستا په خپلوی کښې شک نه کوي ځينې اوبستا زړه پستو بولي، ځينې اوبستا ته د پستو مور وايي، ځينې يې د پستو د ميندو له ډلې څخه گڼي او ځينې بيا د پستو خور او وين شريکه ورته وايي.

که د پستو او اوبستا د خپلوی نسبت هر څه وي خو دا يورون او څرکند واقعيت دی چې پستو او اوبستا ژور ژبني اړيکي سره لري او يوله بله يې د پيوستون مزي گڼ او سرغلين دي.

دا خبره د خولې ددعوو نه ده عملی کار غواړي او په دې برخه کښې د دواړو ژبو په پښو او گرامر، ريسو او بنسټونو ژور کار په کار دی.

د گران لطيف جان بابي دا کوچنوتی کتاب که هر خومره
د پانوله مخې لنډ او وړوکی دی خو د پښتو او اوبستا د
لرغونو ژبو د سره لنډون او پيوستون په برخه کې د بنسټ يوه
داسې ډبره ده چې ددې ډول څېړنو راتلونکې مانۍ به پرې
ودانېږي او پری ودرېږي.

دا نه يوازې دا چې د نورو له پاره د پيل ټکی دی بلکه
ده په خپله هم د خپل کار بسم الله پرې کړې او څېړنه يې
روانه ده چې ددې اثر نور ټوکونه وليکي، د ويونو تر لنډون
وروسته يې د گډې پښو يې بنسټونه هم وڅېړي او په دې لاره
کښې نوي گامونه کېږدي.

د همداسې اوږدو، ژورو او سترو څېړنو په هيله دا وړکی
رساله ستاسې مخې ته وړاندې کېږي او هيله ده چې د پښتو
اوبستا په ريښو او رشتو تردې وروسته پلنې او ژورې څېړنې
وشي او په ژبنيو رشتو سربېره يې ادبي او فکري ريښې او
رشتې هم وڅېړلې شي.

زه گران لطيف جان بابي ته ددې کار د پيلولو له امله
مبارکي ورکوم او د کار د دوام بری يې دلوی څښتن له لوی
دربار نه غواړم!

په مينه

حبيب الله رفيع

پېښور، پښتونخوا

۱۳۷۹/۴/۵

پښتو او اوبستا

پښتیا نا یاندي د پښتنو لوی هېواد د آسیا او اروپا د ژبو لومړنۍ ایروېجه (مرکز) ده چې ټولې ژبې خپلې ریښې پکښې موندلای سي. د پښتنو د آري ژبې د زړښت، لرغونتوب، تورو او ریشو بېلگې د شاوخوا په لیرې او نژدې، مړو او ژونديو ژبو کښې تر اوسه پورې په لږ او ډېر توپیر سره خوندي پاته دي چې د ژبپوهنې په رڼا کښې یې د بېلگو څرکونه څرگند دي، خو بیا هم د زیاتو څېړنو او پلټنو اړتیا لیدل کېږي ځکه چې پښتو تر اوسه پورې بکره او سټه پاتې سوې ده او د زدیو زدیو راهیسې د تورو او جگړو ژبه وه

او لیکنی پانې ډېرې لرې ورباندې تورې سوي دي. که څه هم نړيوال ژبپوهان او کرکيس پوهان تر هغې لرې پلټنې وروسته په دې گروهه سوي دي چې پښتو و اوپستا ته بيخي ورنژدې ده او کنه نو و يوې داسې ورکې ژبې ته ورته ده چې اوپستا ځنې رازېږېدلې ده.

د پښتو ويونکي د پښتيانا آر اوسېدونکي دي چې د نړۍ پر مخ يې د لومړني وگړيال هڅوب او وگړيز وادون (تمدن) خښته د لرغوني پښتي (نننۍ بلخ) په زړه کښې ايښې ده چې ددې وگړو لومړنۍ ژبه هم همدلته سره راغونډه سوي ده.

پښتيانو د خپل آرتاټوبي څخه د ډېروالي يا سرو له کبله په لېږد پيل وکړ او د نړۍ پر بېلو بېلو سيمو سره استوگن سول، دوی خپله آره او بچه چې نیکه گان او پلرونه يې پکښې ايره سوي وو (ايرنا) وبلله چې ورو ورو د پښتيانو آره (ايرنا) په آريانا پسې نوموره سوله.

د پښتيانو مورنۍ او لومړنۍ ژبه پښتو هم بېخپله لومړنۍ زانگو (پښتي) کښې زېږېدلې او همدلته پالل سوي او روزل سوي ده چې د همدې ځايه څخه د پښتيانو په لېږدونو سره د ايران او هند پر ژبو اغېزمنه سوي ده.

پښتو پخپلو آرو ورشوگانو کښې د نالېږدو
پښتیاو سره پاتې سوله مگر سنسکريت او
اوپستا د خپل آر ټاټوبي څخه څه نا څه ليرې
ولاړلې او په نورو ژبو ورگډې سولې.

پښتو د آر هېواد آره ژبه وه چې د آرتوب له کبله
يې آريل بلله د هندو اروپا ژبي د آريا په پښت
پورې اړه لري څرنگه چې د لومړنۍ آريايي ژبي
لومړني ويونه خورا زيات په پښتو کښې سته نو
پښتو د هندو اروپايي ژبو يوه غوره او لرغونې ژبه
گڼل کېږي او د سامي ژبو سره هېڅ کوم اړيکې
نه لري.

پښت (پخد، بخد، پکھت) د پښتي (بلخ) لوی
تېرو چې د ژنيو بدلونونو او د بېلو بېلو ولسونو د
بېلو تورو په ويښت سره د (پښت) څخه په ويدا
کښې (پکھت) جوړ سو، په اوپستا کښې په
(بخد) واوښت، يوناني هيرو دوت په (پکتويس)
ولوست، دا ځکه چې د (پښ) توري په ډېرو ژبو
کښې نسته.

لکه څنگه چې په ويدا کښې د پښت (پکھت)،
تېر تر نورو لرغونۍ او زوړ دی نو پښتو هم تر
اوپستا، زند، پهلوي، زري پارسو او نوي پارسو
پخوانی ده.

پښتیاڼو د خپلې آرې اوږچې څخه څلور زره کاله وړاندې تر زیڅ لومړۍ لېږد (کوچ) کړی دی چې آریانا وېجه نومېدله چې (آریا) او (وېجه) توري تر اوسه پورې په پښتو کښې پاته دي.

منځني پښتیاڼ د هیندوکش په گڅیڅو (شمالي) او سوهيلي (جنوبي) لمنو کښې هستوگن وو، د اباسین له څنډو څخه بیا د آمو او خراسان تر دښتو پورې د دوی د آر هېواد نورې نوموړې سیمې بلخ، تخارستان، هرات، اراکوسیا، کابل، کندهار او سگستان وو.

په دوهم لېږد کښې د پښتیاڼو یوه ډله د هرات لخوا له خراسانه تېره سوله او د پارس خاورې یې ونیولې چې د خپلې ژبې، دود او بایدي اغېزې یې پر همدې نیول سوو سیمو خپرې کړلې او تر زیڅ مخکې یې د اوومې پېړۍ په پیل سره د (ماد) په نوم یوه واکمني جوړه سوله چې دا ځای د ننني ایران په نوم یادېږي.

میدي تېرونو ځانونه آریڼ بلل او هخامنشي داریاوس یا لوی داریا (۴۸۶-۵۲۱ مخکښې تر زیڅ) هم پخپل ډبرلیک کښې ځان د پښتیاڼو له پښته ویاړلی دی، د داریاوس ډبرلیک چې په زره پښتو لیکل سوی دی د زړې پارسو سره ډېر توپیر لري.

د پښتیاڼو درېیم لېږد تر زیڅ مخکښې په
 خورلسمه پېړۍ کښې د کابل او خیبر له لارې د
 اباسین او گنگا تر منځ یو ځلانده وادون (تمدن) جوړ
 کړ او د هند په ځنگلونو او بڼونو کښې سره ودان
 سول، د خپلو دودونو، ژبې او هڅوب اغېزې یې پر
 نیول سوو سیمو خپرې کړلې او د ویدا دیني
 لیکي (کتاب) یې پخپله ژبه وکښ، په دغه وخت
 کښې چې هندي آریایانو ویدا لیکي د پښتني
 (بلخ) آریایان د (پکهت) په نوم سره نومور وه.

ریگویدا د (پکهت) او د دوی د هېواد، غرونو،
 رودونو او ځمکو په باره کښې رغېږي، پښت یا
 پکهت چې وروسته پارت بلل سوی دی تر زیڅ
 وړاندې د درېیمې پېړۍ په شاوخوا کښې د خپل
 مشر ارساس سره د لوېدیځ پر لور ولاړل د هریرود
 ولوېدیځې خوا ته د خزر تر څنډو پورې یې د پارتیا
 په نوم د یوه لوی وادون (تمدن) سټه کښېښودله
 چې د ارمنستان تر لوېدیځو خواوو پورې رسېدله،
 د پښتنو همدا وادون د (پکهت) یاندي (پکتویس)
 په نوم نومور و چې همدغه ځای یې پښتیکا
 (پکتیکا) نوم او.

ویدا د پښتنو د توریالیتوب، ننګیالیتوب،
 واګچاری (اداري نظام) او لښکري تار د سمبالتیا
 او همدا رنگه د دې ستر تېر د شتمنیو او بډایتوبونو

خه رغبري او پستها (يکتها) د پستنو پاچا
يادوي.

نوموړي تير تر ويدا مخکې هم روڼ کړکېښ
(تاريخ)، وادون (تمدن) او لرغونۍ هڅوب درلود
چې د ژبې اټکل يې هم د تېريخ لرغونتوب په
گچه ټاکل کېدای سي.

منځنيو پښتياڼو خپل هېواد (آرياورشه) باله
چې منځوېجه (مرکز) يې پښتي (نننۍ بلخ) و،
چې دا نوم لومړی پلا د منو سمهيتا په ليکي
(کتاب) کېږي راغلی دی. منو يا مانو د آريايانو پلار
بلل کېږي، مانو يا منو يو لرغونۍ پښتو نوم دی
چې پښتانه يې نن پر زامنو ږدي چې د همدې
کتاب د ليکوال (لطيف جان بابي) د يوه زوی نوم
مانو خان دی.

نالبېر دېدلو پښتياڼو په پښتي کېږي پښتو
خوندي کړله، هغه ډله چې ويران ته ولاړله ژبه
يې پخوانۍ پارسو، بيا پهلوي او بيا اوسنۍ
فارسي سوله. هغو ډلو چې د هند پر لور ورمخه
کړله د هغه ځای د ژبې په گډون يې سنسکريت
رامنځ ته کړله.

د اوبستا کتاب هم په پښتي کېږي ترزيځ
وړاندې په زرمه نېټه ليکل سوی دی.

اوپستا د زرتشت د وختونو ژبه ده، د پښتیا نو د یون او لېږدونو څخه رغېږي چې ژبه یې و لرغوني ویدا ته زیاته ورته او نژدې ده.

د هغه وخت د باختر پاچا د زرتشت دین ومانه، اوپستایې د غوایانو پر پوستکو ولیکله او وهري خوا ته یې ولېږله، ځکه نو اوپستا ته باختري ژبه هم وایي.

سکندر اوپستا وسوځوله چې پردوولسو زرو پوستکو او څرمنو لیکل سوې وه، لرغونې اوپستا د پښتیا نو د زاړه کړکېښ، دود، بایدې، هڅوب، ټولنیز ژوند، هېواد پالنې او د پښتني د واکمنو کورنیو او د هغوی د واک، والې او کړنلارو په باره کښې لیکل سوې وه. اوپستا څو څو ځله ورکه سوې ده او په بیا بیا راټوله سوې ده، هر چا هر څه ترې کم کړي او زیات کړي دي، د زرې اوپستا هېڅ څرک نه دی لگېدلی او نه هم نننۍ اوپستا د باختري ژبې ښکارندویه ده، د اوپستا د (۳۴۷۰۰۰) ویونو څخه اوس یواځې (۸۳۰۰۰) ویونه پاتې دي.

د ساسانیانو پر پک (۶۲۹ زیږ) د اوپستا ټول سکونه (جونگونه، لیکیان) یووېشت وو چې پر درو برخو وېشل سوي وو:

۱. **گاځونه:** د اوښتا ډېره ارزښتناکه برخه ده چې سندرې، سرودونه او اووه نسکونه لري چې د زرتشت په وزمینو نغورو او پندونو رنگینه سوې ده او اووه نسکونه یې په لاندې ډول دي:

۱- ستوت یشت، ۲- سوتکر، ۳- ورست مانسر، ۴- بلک، ۵- وستک، ۶- هادهوخت، ۷- سپند.

۲ **دات:** دیتونيزي (قانوني) خبرې لري چې پر اوو برخو وېشل سوې دي:

۱- نیکاتوم، ۲- گنداسرنیگت، ۳- هوسپارم، ۴- سکاټوم، ۵- ونیداد، ۶- کتردات، ۷- بگان یشت.

۳ **هده ماتهرا:** دا برخه چې ښه نه ده پېژندل سوې، اووه څپرکي لري:

۱- دامدات، ۲- ناتر، ۳- پاگلک، ۴- رت دات ایتلک، ۵- بریس، ۶- کش کیشرو، ۷- ویشتاب ساست.

اوسنی اوښتا

اوسنی اوښتا پر پینځو برخو ولاړه ده:

۱. **پسنا:** چې مانا یې نمځنه، ستاینه او جشن ده چې بدلې یې د دیني کړاندو پر وخت ویل کېږي.

۲. ويسپريد: په لومړۍ برخه پورې اړه لري او وختنه نه ده، او د ديني نېراوو (دعاوو) ټولگه (مجموعه) ده.

۳. وينديداد: چې مانايې د شيتانانو د مخنيوي ديتون (قانون) دی چې د اوداسه خبرې هم لري.

۴. يشت: چې د ستاينې او لمونځ په مانا ده چې سندرې يې د خداي^(ع) او پرېستو په باره کښې دي.

۵. کوچينۍ اوښتا: دوړو وړو نېراوو (دعاوو) او زاريو ټولگه ده چې د ورځې او شپې د بېلو بېلو وختونو څخه رغېږي.

په درناوي

ستاسو پښتون ورور

لطيف جان بابي

فاراكوای، نيويارک، امريکا

۲۰۰۰ کال جنوري

پسترو او پسترا

ویینود

پښتو	اوپستا	مانا
آ	آ	نه/مه/يا
آپت	پبتازه	اسماني ټكه/ اسماني بلا/ ټكه/ ناورين
آپړين	آفرين	شابوښ/ ښه ويل/ غټاوى
آريا	آريا	پاك/ شريف/ نجيب
آريانا	آريانا	پښتيانا/ د اريايانو ځاى/ لوى اوغانستان
آس	اسپا/ اسپه	اس/ خريان/ ووس
آستول	آستې	پرېشل/ چالاول/ لېږل
آسمان	آسمان	برندى/ هسك
اقلس	اشته دسه	تراوولس لوړ او تر نونس ښكته شمېر
اته	اشته	تر اووه لوړ او تر نهه ښكته شمېر

پښتو	اوبستا	مانا
اتيا	اشتاييتي	په نهه اويا پسي شمېر
اخري	آئيخريه	چري/ زده كړي/ شاگرد
اخن	اسچرن	يو ځاي گنډل
اخه	اسچه	د وړانه هډوكي
اخلم	اخل	راپورته كوم يې/ لاس ته راوړم/ نيسم يې
اخلي	اخذ	پورته كوي يې/ ترلاسه كوي يې/ نيسي يې
اخيست	اخذ/ خسته	اخست/ پورته كونگ/ تر گوتو كونگ/ لاسته راوړنگ
اخيسته	اخذته	اخسته/ پورته كونه/ تر گوتو كونه/ لاس ته راوړنه
ارت	هريز	پراخ/ پلن/ ويت/ ويړ
ارز	ارجو/ اربجو	وړتيا/ وړتوب/ يرز/ (لكه په ارزښت كښي)
اژدهار	اژيدهاك	اژدر/ اږدر/ ښامار/ لوی مار
اړدن	ارزنه	ايردن/ ږدن/ كاره/ كاكنج/ گوښت
اسپه	اسپه	اس ماده/ ماديانه
استازی	استا/ استه	استاو/ پيام وړونكي/ تپالي/ څري
اسي	يسو	كنگلي/ يخك
اغزی	اگز	چښي/ خوز/ ژري
اغوستل	گود	تن پتول/ كالي پوښل/ نمرې په ځان كول
انا	هنا	اني/ د پلار مور/ د مور مور/ نيا/ هنا
انجمن	هنجمن	انډېري/ ټولنه/ هنجمن/ هنجومن/ يو شمېر وگړي

پښتو	اوبستا	ځانا
انگريمن	انگره مينيو	انگريمن/ بدو/ بدور دی/ شيتان
اننگی	آينیکيه	اچولی/ اوچولی/ تندى/ تنده/ وچولی
اوار	وټور	پلن/ خپور/ غوړېدلى/ ویر/ هوار
اوبد	اوبده	اوبده/ اود/ اوی/ ووبده
اوبدل	اوبده	اودل/ اوول/ جار/ ايستل/ ووبدل
اوبدي	وابتي	اودي/ ادبي/ ووبدي
اوبلن	آفت	اوبجن/ اوېرن/ نروبی
اوبه	آپ/ آبه/ آبه	اپن/ بو/ پڼ/ پڼه
اوچت	هچت	اچت/ جگ/ غټ/ هچت/ هوچت/ لوړ
اوچته اسپه	هچت اسپه	جگه اسپه/ غټه اسپه/ لوړه اسپه/ هچته اسپه/ هوچته اسپه
اوده	هوپته	اوړی/ بیده/ خوب وړی/ ځملاستلی/ ویده
اور	اور/ اهور	اهور/ وور/ هور
اوره	اوره	اوربخ/ وریخ/ ووره
اورېدل	وره	ورېنت/ ورېدل
اوړه	ارت	دوړه/ میده سوې غله/ ووړه
اوړي	اوارتي/ اور	اوبتل کېږي/ بدلېږي/ څرخېږي
اوږد	اوخشيتي/ ورز/ هرازد	چغ/ غزېدلی/ وږد/ ووږد
اوسى	اسو	تردې گړيه/ دا مهال/ وس/ همدا شېبه
اوسپنه	سفنه	اوسپنده/ پولاد/ وسپنه/ هوسپنه

پښتو	اوبستا	مانا
اوسم	اسو	استوگن یم/ استېرم/ پايښ/ ځای پر ځای یم
اوسی	اسو	پاړی/ وسی/ هوسی
اوش	اوشه	بود/ سد/ سول/ هوښ
اوبښ	اوشترا	اوش/ ووبښ/ اوږد غاړی او لنډ لکۍ
اوبښه	اوارته	څاروی دی
اوبښکه	آسرو/ اسړ	اوږده/ بدلېده/ خرڅېده
اوم	امه	اوبښه/ ایښکه/ سرامۍ/ وټوټ
اونگه	ماونگهه	خام/ کچه/ نارسېدلی/ ووم
اوولس	هیته دسه	اونگی/ ماوگه/ مونگی/ میاشت
اووه	هیته	تر اتلس کښته او تر شپاړس لوړ شمېر یا نمبر
اویا	هیتایتي	تر اته کښته او تر شپږ لوړ شمېر یا لمبر
اوبچه	اوبچه	په نهه شپېته پسې شمېر یا لمبر
ایره	اتریه	ټاټوبی/ ځمکه/ مېنه/ ورشو/ هېواد
ایرېي	ایرېه	اورپاته دوړه/ مړه سکاره/ بیره
ایږ	ارشه/ اریشه	په پښتو کښې اوس هم دود دی خیرن لوبښي او دېگونه په ایره پرېولي چې په درناوي سره د اور له کبله ایره پاکه او سوتره گڼل کېږي ددغه ځایه څخه دی چې ایره د پاک او سوتره په مانا دی او هغه ځای چې اور پکښې ایره کېږي ایره یې بولي میلو/ یرږ/ یر/ یو خبرونکی ځناور دی

پښتو	اوبستا	مانا
ايش	يش	يش / لکه په یشېدل کېښې
ايشناو	يېش	ځوښېدل / خوټېدل / یشېدل
اشيدل	يايش	ځوښېدل / خوټېده / ایشېدل
اينجلى	جنى جينى	جنى / جينى / نجلى
اينځه	هنتچي	پرېولونکې / تورخېله / مينځه / وينځه
اينه	انتر	اتر / انتر / پکېښې / دننه / ننوتی
باختر	واختر	باختریش / بخدای / بخدېس / پښوېس / واختر
بارومه	بارمه	پېټی رسونگ / وړمه
باره	واره	باره / ډېرین دېوال / واره / وهاره
بامي	بامي / باميه	ځلانده / ښایسته / ښکلی / گلالی / گلمخی
بخښي	بخشهي	بخښوي / بخښنوي / پلوي / ښندي / ورکوي
بد	اکه	خواجې / خى / دښ / نښه / ناوړه
بډ	بسته	بډه / د پرتاگه بډه
بر	برز	اوچت / برز / پاس / پورته / لوړ
بر	اپيري	لکه په (برخېر) کېښې
برزي سونگه	برزي سونگه	اوچت زاته سونگه / لوړه اوسېدونکې سونگه / په اوبستا کېښې و هغه اورته وايي چې په اسمان کېښې به د اهورا مزدا په وړاندې سوځېدی
برږغی	برزه واچيه	لوړ ږغی / وچ ږغی
برنى	برزنت	برزنتی / پاسنی / پورتنی / لوړنی

پښتو	اوبستا	مانا
پرستن	اپاستاراني	ټټر/تلټك/تلتيك/كنڅر/تيلټك
بس	ويسپه	بسته/پر داغه پاته/نور نه
بغ	بگه	بغه/بگه/ډېنگه/غت او جگ
بل	بيتيا	دانه/دغه نه هغه/نور/ورپسې
بلاربه	باربره	اومېندواره/برالبه/پورسېدلې/ټنډه/دوه ځانه
بلگ	وريكه	پاڼه/پانې/پخه
بلونكى	زوتر	بانگويي/بولونكى/خبراوو/راغوبستونكى
بن	هپانى	د دوو مېرمنو څخه يوه
بنډل	بنده	بسته/بنچه/غوړشكه
بنگه	بنگه	د چرسو بوتې
بور	پوڅره	پټرى/پوت/پور/زوى/نارينه زوكړى ابور لكه په تربور كښې
بوري	بوري	په كندهار كښې د يوه ځاى نوم دى
بوپرشته	برشته	جغدى/جلى بلى/وريت
بوزل	وزيتي	بوتل/بوتلل/بيول/چلول
بوزه	بوزه/بوزيه	اوزه/بزه/وزه/وز
بولي	زوانتي	بلي/گني/يادوي
بومى	بومى	آراوسېدنكى/ايرميشټ/بوميا/ځايي
بويه	بويه	پكار ده/بنايي/وي به
بيا	ابي	بله پلا/بل ځل

پښتو	اوبستا	مانا
بياسپرېدونکى	ابى سادتر	بله پلا سپر / بدونکى / بېرته سپرېدونکى
پانه	پرېنا	بلگ / پانې / پخه
پچه	پشکه	اسک / تاس / خسنى / يېسک
پخه	پخوه	اخلى پخلى / پوخ
پر	اوپرې	باندي / پرې
پر	پتي	لکه (پرغره ختل)
پرا	پرا	لکه په (پرانيز) کښې
پرانت	پراندزته	پرانيت / پرانيست / خوشي سو / وسپرېد
پرخه	پرشويه	پرشى / چنى / شولنگ / شونم
پرې	افري	پر / پرېباندې / ورباندې
پرېمان	پرو	پروپن / پرېوان / ډک
پرې ويل	افري وچه	ښيراورته کول / وچې پوچې ورته ويل
پر	پریت / پرېته	پریت سترگى / خرستړگى / رنگژړى / گرم / ملامت
پس	اپايه	پاته / پاتې / پسته / وروسته
پسله	اپې	بيا پسې / پسته نو / تردې وروسته / وروسته نو
پسه	پس / پسو / پوس	پخک / پخکى / گړى / مړى / موړى / پوسه
سپرلى	اپاسره د ياکه	سپرلکى / سپرلى / مرغومى
پشو	فشو	پيشکه / پيشو / پيشي
پښتى	پرشتي	پوښتى / د سينې نړى هډوکى

پښتو	اوبستا	مانا
پښه	پشنه	پاپی/ پیی/ بنپه/ بننه
پل	پدا/ پده	خاپ/ د پښې د تلې نښه/ کرنپل/ منډ
پلا	پلاد	تپال/ تڼک/ چوپه/ ځل/ وار
پلار	پیتار/ پیتر	بابا/ پاتری/ دادا
پلن	پوانه	اوږد او پسرور/ پیړ/ پیت/ خپار
پله	پمان	چاپړی/ د تلې پټ/ دوریوه خوا/ یواړخ
پلی	پده	پر خپلو پښو رهي/ پر پښو تلونکی/ خره/ خوږ
پمن	پمن	پمنی/ په پم اخته/ خارښتی/ د پم ناروغی نیولی
پنځلس	پنچدسه	په څورلس پسې شمېر/ پینځلس
پنځم	پوخده	پینځم/ ترڅلورم لوړ او تر شپږم کښته
پنځوس	پنجاسته	په نهه څلوېښت پسې لمبر یا شمېره
پنځه	پنچه	پینځه/ په څلورپسې لمبر یا شمېره
پند	پنتای	پاتان/ پتنې/ پن/ رو/ روده/ لاره
پو	پای	لکه په (پوول) کښې
پوت	پوتراو/ پوتهره	بور/ زوی
پوخ	پخوه	پخسوی/ پخه/ رسېدلی
پور	پاره	اوگرایي/ پاتې/ باندې/ پېر/ تاوان
پورې	پارای/ پاره	لرې (لکه پورې غاړه)
پورې	پرې	سره (لکه په تا پورې تړلی یم)

پښتو	اوبستا	ځانا
پوښتل	پرشات	پښتل/ پوښتنه کول/ تپوس کول/ گروپړل
پوښتېدل	پرشتی	پښتېدل/ پوښتنه ځنې کېدل/ تپوس ځنې کېدل
پوول	پای	پیایل/ پېول/ خړول/ مال د څر له پاره څر ځای ته بېول
په	اوبه	بر/ در
پی	پایتي	په
پی	پو/ پیو	ماسته
پېری	پیریکا	ایرا/ ایره/ دېب
پېژندل	زنتي	اشنا کېدل/ پېژندل/ پېژنل
پيسه	پئیسہ	ایکۍ/ پاسو/ خوشمړې/ روپی
تاسې	یوژم	تاسو/ تی
تاو	تاف	تاپ/ تودوخې/ سوروالی
تېټ	تېټه	اوېر/ براس/ توبښ
تر	تارا	لکه (ترځایه/ ترکوره)
تر/ تا	هده	لکه (ستا تر کوره پورې ځم)
تړی	ترشنه	تړی/ تندې اخیستی
ترېڅ	تخسش	تخخ/ تبشه
ترو	ترو	بیا هم/ نو
تروری	براتوزیه	اگو/ ترور/ د پلار خور
تره	تویره	اکا/ د پلارورور/ کاکا/ کاکو

پښتو	اوبستا	مانا
ترهېدل	تراس	ترېدل/ تور خوړل/ ډارېدل/ یرېدل
تريخ	تيخړه	پلمو/ ترخه/ زليړ/ زوږ/ كيخ
تس	تسه	تچ/ تش/ خالي/ ډډ
تښت	تخت	لکه په (تښته) کښې
تښته/ ته	تخته	بډې غړل/ تراټه/ خړه کښته
تښتي	تخش	بډې غړل/ تراټې ته تيار/ تريي/ غغلي/ خړه کارې
تښتېدل	ترشتی	ترېېدل/ ځان کښل/ غغېدل/ خړه کښل
تم	تما	لکه په (تورتم) کښې
تنده	کرشت	تازه ټوکېدلی کښت/ کرشین/ نوی راشین سوی کښت
تنه	تنه	پړی/ تن/ ځون/ خټ/ کالبوت
تو	تو	ځای/ لکه په (جغه تو) کښې
توخمه	تئوخمه	اړمن/ تومن/ تومنه/ تېمنه
تود	تپت/ تپته	پو/ تاوجن/ تپتی/ سور/ هوړمن
تور	تاره	تاری/ تت/ تروړه/ تیاره/ رغوست
تورکښ	کشتريه	تورباس/ توره کښونکسی/ کښتوری/ کښتوری
توړ	توش	لکه په (توړل) کښې
توکم	توخن	اره/ پښت/ خټه/ زوزات
تومنه	تما/ توخمان	تمان/ تمه/ تومنه/ تومه/ تومان/ مایه
تویه	تویه	رود خونه/ د اریا خونه

پښتو	اوبستا	مانا
ته	توم	اروندی / تا
تې	تې	ته یې
تیاره	تا هره	اندېر / تاریکه / ترغونې / خره / دوند
تیاره تم	تا هره تما	تکه توره تیاره / توره دربه / توره دربیله
تېره	پایرا	پرېکوونکی / تېز / غوڅوونی / ناپخ
تېښته	تارشته	بډي غرنګ / ترپله / خفاسته / خره کښنګ
ټکړه	ستخره	ډغره / لګېدل / مخامخ کېدنګ
جادو	یاتو	پارو / جوګ / دروهه / کوډې
جوخت	یو خشتی	موبښتی / یو ځای / یو خښته / یو خښتی
جېړګی	د وژګی	جړګی / د وژګی / ژردګی / سړګی / چیرګی
جینی	جینی	اینجلۍ / جلۍ / جنۍ / نجلۍ
چاپاره	کارېته	برکښه / چوپړ / د هره / کلتۍ
چرګ	کهرکتات	بېګر / توتو / خرخی / ګرګرۍ
چړی	ایڅیریه	اخرۍ / چنې / زده کړۍ / د مزدک چوپړوال
چنل	چشتي	چینل / سورول / شومل / غړیل
چکونښ	چکوشه	څښۍ / مترك
چي	چي	تي / څي / سي
چېرته	یذره	پر کمه / کوم پلو
چېرې	کوذره	کم ځای ته / کوم ځای
خفاستل	یوخته	تاختل / تر پل / خفستل

مانا

اوبستا

پښتو

تاختم/ ترپلم

زگد

خڼلم

تاخته/ ترپله/ درگه

زگده

خڼله

تاختي/ ترپلي/ درگي/ منډه وهلي

اسزگستو

خڼلي

لكه (خو ځله/ درې ځله)

ذرايه

ځله

زما/ لما/ له ما

جمي/ هچه

ځما

خاوره/ زمكه/ زمي/ مخكه

زم/ زم

ځمكه

تورخوتي/ تورشونډي/ ځلمی/ مړانې وهلي

يووان

ځوان

ازار/ رپر/ زور/ زوراوي/ كړاك

زواړی

ځور

څه/ خچه/ خڅه/ خدای زده/ هڅه

هچه

څخه

بوزي/ پوټكي/ پوست/ چمړه

چرمن

څرمن

پوول/ پيايل/ پپول/ څربول/ مړول

فشاوניהي

څرول

څلېښ/ سړينښ/ سليخ

سنياستي

څلښت

تر درې لوړ او تر پينځو كښته لمبر يا شمېره

چتور

څلور

تر نهه دېرش لوړ لمبر يا شمېره

چتوريست

څلوېښت

څومره/ څوني

چواز

څو

څورپ/ غورپ/ لغورپ

چرب/ چرپ

څورب

تر دېرلس لوړ لمبر يا شمېره

څارو دسه

څورلس

كم/ كوم/ كس/ چا

څيکه

څوك

لكه (څه كوې)

چيت

څه

پهېر/ ځاندره/ څېرمه/ ورته

چېدره

څېر

پښتو	اوبستا	مانا
خېره	چيڅه — ره	بڼه/جوله/چته/سکوی
خپل	چېهتره خواتو/هوې	ځانته/ځاني/خواته
خدای	هیدیا بگه	بغه/بگه/څښتن/خدۍ/خدو
خر	خره	اوږد غوږۍ/اش/خرۍ/خريان/مردار هډۍ
خښمه	اښمه	ايشنا/برغز/څښم/خوشکه/ښم
خوابنې	سواشپرا/ سواشرو	خوشوۍ/د ښځې مور/د مېړه مور
خوب	خوفنه	ار/او/بيد پدنه/پرېوتنه/ځملاستنه
خور	خوانهر/هوگهر	خونده/خوينده
خوري	خورتۍ	خواړه ژويي او تېروي يې/نغري
خوړ	خور	خوراک
خوږ	خوريزشته	په زړه پورې/خوندور/مزه ناک
خوږه	خشده	خواړه/خوړلني/شیرینۍ
خوسر	خواسورا/ هوسوره	خسر/سخر/د ماينې پلار/د مېړه پلار
خوشه	اوشه	څنکه/موټکه/وږۍ
خول	خوده	تغ/د اوسپنې خولۍ
خوله	خويه	پتخول/تړپوست راوتونکې اوبه/خوبله
خوند	خوندوره/سواد	توه/څکه/مزه
خيړه	هيڅره	چټلي/خچنه/خوړۍ/منگ

پښتو	اوبستا	مانا
خيشت	خسوست	خوشت / لوند
دا	تیه	دغه / همدا / همدغه
دانه	دانه	لونکی / لونه / ننکی / نونکی / نونه
درپی	درفش	بیرغ / جنډی / خلی / رپی
درست	درواستې / دروستې	بشپړ / ټوله / غونډ
درغل	درگوانت	چلی / درغلندی / درواغجن / دروهلی
درمند	درو	درمن / درند / درو
درواغ	درواغه	دروه / سوړه / سونه / سونې / نارشتیا وینا
دروم	درومو	تگک کوم / خم / خوخم / لاروهم / یونم
دررسېدل	دراومان	خوځېدل / یونېدل
درویند	درونت	تگک / دروهجن / دروهلی / دروهونکی
درې	درایه	تر دوو لوړ لمبر یا شمېره
دریا	زرایه	راده / زرایو / سیند
درېړه	دریگه	تمېدنګ / درېدنګ / درېړ / درېړی
درېغ	دارگه	درنګ / دم / لارغه / لب
دښ	دژ / دش	بد / دوښ / لکه په (دښمن) کښې
دښت	دش	بېپړیاو دښته / راغ / راغه / مېړه
دغه	هچه	دا / همدا / همدغه / هوی
دلته	ایدا	ایدا / ایلته / ایلې / دلې
دنګول	ني دنګتر	سمول / نېغول

پښتو	اوپستا	مانا
د ننه	انتر	اتر/ایننه/پکښې/ننوتلی
دورې	دورې	لیرې/ورایه/وریا
دوېڅ	داوژگه/ه دژانگه/اوژگه	تاترین/دوغس/دوغښ/ورگر
دوست	زوش	تېرونی/خپل
دوښمن	دش مینو/ دوژگه/دوشترا	دښمن/دښن/میرڅمن/میرڅی
دوولس	دوه دسه	تریوولس لوړ لمبر یا شمېره
دوه	دوه	تریو لوړ لمبر یا شمېره
دوی	دوی/دویه	د(دا/دغه/اوده)ډېرگری
دویم	دوییه/دوې	دوهم/دویم/دویی
د هراوت	هراوتی	دبهرات/هراوتی/هراوتی
دېب	دایوه/دېو	جین/خریس/رچ
دېرش	دریسته	ترنډه ویشته لوړ لمبر یا شمېره
دیرلس	درې دسه	تر دوولس لوړ لمبر یا شمېره
دین	داینا	کېت/کیش/گروه/لار
دېوه	دیوا/دیوه/ دېوه	خراغ/خیراغ/دیا/دېوا
راغه	راگه	ډنډاو/راغ/شین ډنډ/شنیلی
راغلی	گاتکه	دلې/اراسېدلې/راستون سوی
راوست	اوادېته	اورې دی/دلې دی/راوړی
رژېدل	هیریز	پرېوتل/توېېدل/رالوېدل

مانا	اوبستا	پښتو
ځووه/ رمی/ زهوب/ نو	رايشه	رش
رښتيا/ روکه وينا	ارش	رشتيا
ارتوب/ رښتيا توب/ روکتوب/ يو مختوب	ارشات	رشتياتوب
اسنا/ ښه کړه	رشته	رشه
اورېږي/ غړي/ گيلېږي	گرت	رغړي
روح/ روڼا/ ورځ	روچه	روځ
د اريا/ زرايو/ سيند	زرايه	رود
اغې/ رڼا/ روڼا	روخشنا	روښنا
تېغون/ ځلاند/ رغ/ روښان	راوچه	رون
د سپرې هگۍ/ ريچکه/ ريشکه/ وړه سپرې	ريکشه/ ليکشه	ريچه
رښتونۍ/ رښتيانۍ	اريشوا	ريشتونۍ
پيدايښت/ زووال/ زېږی	زات	زات
زوواله/ زېږی	زاته	زاته
ازده/ په سوچ کې/ پياد/ ياد	ارزه	زده
په سوچ کېښې ځايول/ پيادول/ يادول	چشتايي/ چشتي	زده کول
سل سليان	هزانره	زر
خوا/ ږه/ من	زرده/ زره ده	زړه
باتور/ بې بيري/ زړن/ مېړنی	زري وړای	زړه وړ
په منډه/ ځغاست	ازگاستي	زغاست
په منډه کېږم/ ځغلم	زگد	زغلم

پښتو	اوبستا	مانا
زن	زن	لکه په (تورزن) کښې
زنګون	ژنو	ټکۍ / ټيټکۍ / د پښې هغه برخه چې ورون او پونده سره موبښلوي.
زنه	زانو	ژبون / د لاندې شونډې او مری تر منځ هډوکي.
زو	زا	لکه په (زوول) کښې
زور	اوجـو / زور / سوره	تاو / خروښ / سورښت
زوپړ	زورا	پوخ / په منګ رسېدلی / زپ / کمزوری
زوپړ	زرد	د ښې وتلی / سولېدلی / غورازه / له کاره وتلی
زوم	زاماتړ / زما تړه	د نور مېړه
زوول	زا	پیدا کول / زوکول / زېږول
زوی	پوڅره	بور / پوت / پور / زی
زه	ازم	اخم / اخه / ازه
زېږي	زایتي / زییتي	پیدا کېږي / زوکېږي
زاوله	ژاتو	پاپړی / چېړ / زاوله / ژتی / ژوله
ژبه	هرو	اړوه / جېړک / جبه / هرینه
ژر	ژره	په بېړه / په تلوار / زر / هله
ژمی	زیاو / زیم	جمی / د یخني موسم / زمی
ژند	زند	لکه په (پېژند) کښې
ژواک	ژوا	ځواک / جوندون / ژوندون / ژوه

پښتو	اوبستا	ځانا
ژور	جفر/ ژفره	جور/ ډوب/ ډيپ/ غري وري/ ننوتی
ژوره	ژرو	اجه/ برېټ/ ژری/ ژروی/ شولکه
ژوند	ژن/ ژونت	جوند/ جيو/ زوند/ ژيوه
ژوندی	ژیو	د ساه خاوند/ ژوی/ ساکنې
ژېړ	زیری/ زیرینه	رنځړی/ زېړ/ ژړ
ږمنځ	فشنجي	پاروکی/ ږمونځ/ کاخی
ږیره	ریشه	بمبل/ حوزه/ د زڼې شاوخوا وېښته
ساره	سارتا	بې تودوخي/ یخ سوي
سېړه	سپیش	بجه/ بوگړی/ بیجه/ شپړه
سپور	اسپه باره	سورلنی/ سورلونی/ سوور/ کنېښستلی
سپی	سپن	توتو/ چخا/ چیخا/ کوچ/ لمټک
سپازه	سپایه	بې وخت د کوچیني غورځونه او زېږونه/ زیان/ سپازه
سپیره	سپېره	ایرن/ په خاورو ککړ/ خړ/ دوړن/ سپېرخولی
سپی	سپکه	بې توله/ توزن/ ټیټ/ سپک/ سپکی
غونډې		
سپین	سپیتا	پاغونده/ سپیت
سپینتمان	سپینته مینیو	سپین تما/ سپینتمن/ سپین توخمی/ سپین تومنی
ستا	ستا/ هچه	دتا/ یتا/ یتو
ستان	ستان	استوگنځی/ دېس/ ستهان/ هېواد
ستایل	ستو	په ښه سترگه کتل/ دروند بلل/ غټ گڼل

پښتو	اوبستا	مانا
ستر	ستاورا	اوچت/ بگک/ غټ/ لوی/ مهی
سترگه	ستېره	چکه/ لیدغړی/ لېمه
ستړی	ستړینه	انه/ بې دمه/ ټپلی/ ستومانه
ستم	ستمبه	اندېر/ بلمېغ/ تېری/ زیاتی/ ستم
ستن	ستونه	د گنډلو ستن چې سپنسی وړلوېږي
ستن	ستن	لکه په (ستنېدل) کښې
ستور	ستور	ستړېده/ غټ څاروی/ لویبول
ستوری	ستویسه	ستېری/ گوپ/ گویان
ستون	ستونه	پښی/ ستن/ سټه/ سکام/ مټه
سته	استه/ هه سه	پیدا/ چیدی/ دی
سر	سر/ سره	ککړی/ کوتی
سره	سره	تر څنگه/ ټل/ مل/ هم بنښگی/ یو ځای
سړه	سرېته	بې تودوخې/ سوړ/ یخی سوې
سړ	سرخشه	اوسنی/ دا/ دغه اسخ/ همدا
سړی	سوش	پیوس/ پړپوس/ سخی/ شری
سکڼل	سچنده/ سکندو	پرېکول/ سکښتل/ سکندل/ سکندول
سکور	سکرنه	سوخته/ مړې سوې سکروټه/ منډلی
سکه	هڅه	رښتینۍ/ سکڼۍ/ دیوه مور او پلار زوکړی
سل	ساتا/ سته	په نهه نوي پسې شمېر یا لمبر/ لس لسیان
سوڅول	سوچه	اوراچول/ ایره کول/ دودول، لوگی ترې ایستل

پښتو	اوبستا	مانا
سوڅي	سوچيتي	ايره کېږي/ بلېږي/ دود ېږي/ لگېږي
سوخت	سوخته	سوځښت/ سوځنگ/ سوي
سور	سوخرا/ سوخرا	انار غونډې/ رټ/ شونډکي رنگ/ گورجه
سوره	سوره/ زور	تاوتاوي/ زور/ سورتوب
سوري	سوري	پنځر/ ټوبکي/ سري/ وت/ وتکي
سوپ	سريته	بې تودوخي/ کنگلي
سونگ	سونگه	دودول/ سوځل/ سونگه/ سيځل/ لوگي ترې ايستل
سون	سوشنه	پزه سوغل/ سني
سوه	سفه	پاکوښه/ خوه/ سم/ سوم
سپري	سوپيه	سوځېږي/ دود ېږي/ لوگي کېږي
سيند	هيند	سين/ سيندهو/ هغه رودي اوبه چې د مخکې پر مخ بهېږي
شين	سئينه	شندي/ شينا/ شين/ يولوړ الوتونکي
شا	پرشتي	بنکاري مرغه دي
شپاړس	شوش دسه	استرېل/ خټ/ ملا/ وروسته خوا
شپر	شوش	تر پينځلس لوړ لمبر يا شمېره
شپون	شپويتي	تر پينځه لوړ لمبر يا شمېره
شپه	خسپ/ خشپه	بانديسي/ پاسوان/ شپنکي/ گډبه/ لېږه
شپېته	شوښتي	تر ماښام وروسته تياره وخت چې د خوب له پاره وي
		تر نهه پنځوس لوړ لمبر يا شمېره

پښتو	اوبستا	مانا
شپښته	اسپښته	يو ډول واښه دي چې څاروي يې خوري.
شته	هښته	چيدى / دى / سته
شكون	سكورينه	سكون / سوكل / شكان
شكه	سيكه	ريچ / رېښك / سال / سول / گتكي
شل	ويسسيتي	تر نونس لوړ لمبر يا شمېره
شم	شم	لكه په (شمرم) كې / د شپې يوه برخه
شمېر	مرانه	كړندر / كړندر / گڼه
شنل	خشنا	اوشنل / تيتول / خورول / نوستل
شو	سو	سو
شوده	خشويته	شيده
شول	شيو	سول
شوه	شوته	سوه
شڼ	اخښينه / خښينه	اسماني / اوښتي / نيلگون / نيلي
بناد	شاتي	اندى / خوشال / خوښ / ښېراز
بناده	شاته	اندى / خوشاله / ښېرازه
بنار	خشاډزه / خستر / خشتو	كندى / گرام / لويه كلا / نغر
ښايسته	خشاڼه / خشښته	خايسته / پيمخى / زړه وړونكى / ښكلى / گلمخى.
ښايسته يما	خشښته يما	خايسته يما / پيمخى يما / زړه وړونكى يما / ښكلى يما / ښېسته يما
ښځه	ستريچى	ارتينه / چاڼى / سړى / مېرمن

پښتو	اوبستا	ځانا
ښکلی	سریرا/ سریرو	ډولې/ سریری/ ښه ایسېدونکی/ ګلالی
ښکنخل	دوش سراوه	پوچ ویل/ سپک ویل/ ناوړه وینا
ښو	شیو	لکه په (ښوول) کښې
ښوول	سراویه	جوتول/ څرګندول/ ښکاره کول
ښوونه	ښیو څنه	جوتونه/ څرګندونه/ ښودنه
ښه	هه	بې/ په زړه پورې/ څه/ غوره/ هو
ښه اسپه	خواسپه	په زړه پورې اسپه/ ښه اسپه
ښه رښه	هورشته	څه رښه/ غوره چلند/ واوارشه/ هوکړه
ښی	د شینه	راسته
غاړه	ګراډ	غړانګه/ غړی/ مغزی/ ورمېړ/ د سراو تنې
		تر منځ برخه
غالی	ګاتو	انکړ/ ځای/ سرای/ غولی
غانده	ګاندیته	تراټه راته غندئ/ ملامتوئ
غدی	ګدی	ډاږه/ ډاکه/ لاره نیونګ/ لاره وهل
غر	کومنه/ ګیري	روه/ غور/ کوپه/ ګرت
غربي	ګرب	ځګل/ سیاګګ/ غړیک
غرمه	ګرمه/ ګریمه	برېڅر/ د ورځې نیمایي/ لمرتاو
غړي	ګرت	څرخېږي/ رغړي/ کړېږي/ ګیلېږي
غښتلی	خشتاو	اوږدوړ/ رټ/ زیرلاسی/ زورور/ هیښی
غشی	شو/ یشو	اغر/ شاوړه/ شتی/ شیتی/ یشی
غل	ګده	شکوونکی/ غدوی/ غدی/ غلاکوونی/ لڅوونی

پښتو	اوبستا	مانا
غلا	گدیه	پتول/ توغول/ شوکه/ لازنیول/ لازو هل
غلی	گتکه	لکه په (راغلي) کښې
غندلی	گاندیتکه	بدگنلی/ تر تلی/ رتلی/ غاندلی
غنم	گنتومه	غله
غوا	گو	او/ پرمېښی
غوبه	گویانه	غواهو/ غوبنی/ گوروان
غورنیکه	گورنیکه	د پلارنیکه/ د نیکه پلار/ غرنیکه/ نیکه بابا
غور	اوش/ گاوشه	غوشه
غوبڼه	گوشه	ایشی/ بشي/ بېټی/ خخکی/ سربه
غونه	گونه/ گوپنه	خیل/ ډول/ گونه
غویی	گویه	ډنگر/ غخکی/ غوایی/ غوخی
غه	گت/ گېت	لکه په (دغه/ هاغه او هغه) کښي
غېلی	گیه	رمه/ غېله/ غیبله/ کله/ گوار/ لېري
کار	کاریا	پازه/ چار/ کړه
کاره	کاریته	کرکېلوي/ کړي/ کښتوي
کاري	کارشتي	باسي/ بهروی/ د باندې کوي يې/ کښي يې
کال	سرده	درې سوو پینځه شپېته ورځې/ دوولس میاشتې
کان	کان	درنگ/ کار/ کان
کاندي	کړنه وتي	پر ځایوي/ کړي/ کوي/ کي

پښتو	اوپستا	ځانا
کانيز	کارنا/ کرنه	تيرين/ ډيرين/ کارين/ کنگر
کاوه	کاوه	پاک چاري/ پاک کهولي/ هوښياري
کب	کپل	ماهي/ مايی/ مشی/ مهی
کتل	کاس	سترگي/ رغړول/ کاسل/ کسل/ وینل
کر	کرش	کرښت/ کرنه/ کرهڼه/ کښت
کړښ	کرش	کاږل/ کړښل/ کښل/ لیکل
کرښه	کرشت	پانی/ پتاره/ رښکه/ کیله/ لیکه
کرک	کهرک	باتېری/ بتېر/ مړز/ ورزپ
کرل	کرش	کړښتول/ کرکول/ کرهڼه کول/ کښت کول
کړوندگر	کرشیوت	کړښتگر/ کرکوونکی/ کروونکی/ کښتگر
کرهڼه	کرشي	کرښه ایستنه/ کرلیکه/ کرڼه/ کرونده
کرپ	کر	کا/ که/ کي
کرپل	کریتا	پرځایول/ کاوول/ کول
کرپي	کرتي	پرځایوي/ کاوي/ کوي/ کاندې
کسر	کاسو/ کسو	په منگ تر نورو لږ/ کچ/ کشر
کسل	اکسل/ کاس	سترگي اړول/ کاسل: کتل/ گورل/ وینل
کښت	کرشته	رښکه/ کښ/ کرښکه
کښته	شکيیه	ښکته/ شېوه/ ښکپته/ کښته/ لاندې
کښل	کارش/ کرش	ایستل: باسل/ بهرول/ کاږل
کښې	کشم/ کشېم	لکه په (کښېناستل) کښې

پښتو	اوبستا	مانا
کښي	کشي	کي / کښې
کله	کده	ککړه / ککړی / کوټی
کله	کره	خه وخت / کوم مهال / کوم وخت
کم	کم	خوک / خه / کوم
کمکی	کمنا	کوچینی / موناني / نانی / وړوکی
کند	کاند	کاند / لامبات
کنده	کنته	جوړ / چوغالی / کایی / کویی
کنل	کنه	ژورول / غوچول / کنول / کینل
کنه	کرنه	په غوړو درنه / په غوړو کمزورې
کوپ	کوفه	راوتلې اوږه / کو / کوږ / وتلی ځای
کوټل	کرش	خېل / خيخېړل / ټوټه کول / کواټل
کوټه	کته	خپر / خونه / د ناستې ځای / سرپناه
کول	کرنو	پر ځایول / کاندل / کړل
کومی	کم / کام	ستونی / غړنگ / مری
کون	کرین	په غوړو دروند / په غوړو کمزوری
که	کت / که	اگر / په دې / کنه / مگر / نو
که ماکړای	کت کړت	که ما کولای
کیشپ	کسیپه	شکر تټی / کاسه ګرېب / کسیپی / کسپ
ګام	ګامه	پل / پی / ډانګی
ګرګی	ګرینه	د اینې په ناروغۍ اخته / کوربخی / ګرګین

پښتو	اوبستا	مانا
ګروه	ګريوه	جاغې / ګرېوه
ګل	ویل	جنډې / جونډې / کوکنه / کوکۍ / ویل
ګوته	انګوشته	انګوشته / ټپ
ګونه	ګونه	خیل / ډول / رنگ / غونه / ګونه
ګېډه	ګېڅه	مړه خېټه / نس
ګیر	ګریو	په لاس کښې / په موټ کښې / رابند / رامنځ ته سوی
لار	رایدیا / رېیه	پاټان / پند / تلنځی / روده / لیار / لیر
لاس	زاس	اته / چاچی / چکو
لاسته	زاسته	لاستی / موتی
لدې	ردې	لپاره / لره
لر	ادارا	اړخی / ټیټه / کوز / وړای
لړل	درتانو	په لاس کښې / درلودل / درلوول / لرنګ
لره	رله	ته / لکه په (تالره درځم) کښې
لس	دسه	تر نهه لوړ لمبر یا شمېره
لک	لک	سل زره
لم	دومه	سپینه / شلم / کلکه وازګه
لمر	اهور / هور	غورمه / لمبر / مر / میر / نور / میترا
لمونځ	مزده	درناوی / ستاینه / مونځ / نمونځ
لور	دوګدر	بچی / د مور او پلار ښځینه زوکړې
لوشل	کشي	لوغل / لوول / ولشل

پښتو	اوبستا	مانا
لوگي	دوتی	دود/لو/لوه
لولي	نيباد	لوستي/وايي/وللي/يلي
لومه	دمن	پخ/جال/دام/دومن/دومی/ډبی
لوی مسر	مسی شته	سروسی/غت میر/لوی مشر/لوی میر
له	ادت	خخه/خه/لکه (له تا مې وغوښت)
لهر	لهر/اثوروت	توند/چټک/گړندی
لهر اسپه	لهر اسپه	تونده اسپه/چټکه اسپه/گړندی اسپه
لیدلی	دا درسه	کاسلی/کسلی/گورلی/وینلی
لیرې	دویرې	ایسي/پارا/پورې/دورې/هیسته
لیکل	دیپی	د بل/دیپل/ډبل/ډیل/کرنبل/کنبل
لېمه	دېمن	چگه/لید غړی
لېور	دېور	د مېړه ورور
لېود	دېوه	بکا/بگیا/دېتر/شرموبن
ما	منا	لکه (ما خپل چار تر سره کړ)
ماخوستن	خشافنه	ماسخوتن/د نیمي شپې یوه برخه
مازغه	مزگهه	کوسړه/ماغزه/مغز
ماشۍ	ماسیکه	ترنگوسه/غوماشه/مياشي
مانام	خشاف نیه	بېگاه/ترمل/تورمهال/تیاره وخت
مالکه	نمالگه/نمدکه	خپیاکه
مانته	میتۍ/میتنه	بارۍ/بانډه

پښتو	اوبستا	مانا
مانده	منته	اومنت/ اومند/ بگرگه/ ډولنگه/ لويه شېله/ منت
مچ	مخش	لونسي
مخكه	زم/ زيم	او لكه/ خمكه/ خاوره/ زمكه/ زمي/ زيمي
مخ	موخه	بوتي/ پوتي
مرغه	مرغه	بروه/ بېروه/ كېبلي/ وابنه
مرغه	مرغه/ ميريغه	الوتني/ چوچو/ مارغه/ مرغی
مرگ	مهرگ	بگري/ مر/ مرتوب/ مړينه
مري	مريتي	مړكېږي
مړ	مريته	ارواختلي/ بې سا/ سپه خوله/ مړي
مړز	خورتيكه	كرك/ نمړز
مړښت	مر شويه	نس ډكېدنه
مړل	مرتا	ساختل/ مړ كېدل
مړني	مريتان	توريالي/ زړه وړ/ مېړني/ مېړه/ ننگيالي
مړی	خوريته	ډوډي/ نمړي/ نوړي
مزدك	مزدك	جومات/ ماجت/ ماجيت/ مزگت/ نمزدك
مزي	مز/ مسيشتا	پر له وهلي/ تكړه/ ژني/ غښتلي/ مړوچ/ هېور
مړ	ميشه	انډه/ مينده
مسر	مسيا/ ميشته	سالار/ سڼه/ مشر/ مهسر/ مير
ملا	ميديا/ ميديه	بور/ شري/ كمر/ مليا/ مليه

پښتو	اوبستا	مانا
ملگری	هچامنه	اندیوال/ هڅه من/ مل
من	منه	تول کانی/ دړی/ منیا
مند	منت	لکه په (مندول) کښې
منا	نمنا	څار ځای/ څیره/ څپړی/ سودله
منل	ماین ایتی	خوښول/ رښتیا بلل/ غاړه اېښوول/ هوکول
مننه	منه	په ژبه او خوله خوښي څرگندول/ خوښنه/ منښت
منی	همینه	پاڼریژ/ خمسور/ د کال درېیم موسم/ وهیل
مور	مور/ ماتر	ابی/ ادې/ ببو
موړ	اهماشو	لکه (موړ سبا وپښتونخوا ته ځو)
موړک	موشیکه	بلانگوړی/ مړک
مه	مه	نا/ نه/ نې/ یا
میاشت	ماستي	اوږمکی/ اوږمی/ اوگمی
میر	میتهره	لمر/ مر/ میترا/ نور
مېرمن	مینه	ماینه/ مېړوښه/ مېړه لرونکې ښځه/ مینه
میره	مادریا	مېړنی/ نومولې مور
مېړه	مارتییه	د کوچنیانو پلار/ ښځه والا/ کوروالا/ واده
		سوی
مېړه	ماشیه	دوره بول/ سړی/ ماتو/ مرځ/ وگړی
میژي	میژيتي	بولې کول/ متیازې کول
مېړه	ماشیه	مښه

پښتو	اوبستا	مانا
مېرود	مئشه/مېش	مښه
مېړی	مئوایری	میردی
مېشت	میشت	استوگن/تیکاون/دېره سوی
مېلمستیا	مېلمسته	بلنه/بلون/راغوبښتنه/مېلمه کول
مېلمه	مئهمن	بللی/بوللی/راغوبښتل سوی/یاد کړل سوی
میندی	مانتیا	ایپانی/ادیگانې/مندې
مېنه	مېخنه/نمېنیه	استوگنځی/تاپوپی/تیکانه/مېشتون
مینه	مئیتی	زړه ترنگ/دوستي/رت/گرانښت
ناوې	نافیه	د واده پېغله/زړونگه/نوي او تازه واده
نر	نر/نریه	سوي نابښخه
نژدې	نژدې	پخوا کښې/تر څنگه/جوخت/خرمه/ خواپخوا
نېرور	سنوشه	د زوی مېرمن/مېرور
نس	مرشوي	خری/گېډه/مېرښتکه
نسک	نسک	پېډی/پوستک/لیکلی/تاپي یا لیکلی جونگ
نمسی	نپته	د زوی لور/د لور لور/لمسی/نپه/نمی
نمونځ	نماچ	درناوی/لماخ/مز/مونځ
نن	نو/نورم/نېن	همدا ورځ
نو	نافیه	نس غوټه/نوم/نوه

پښتو	اوپستا	ځانا
نور	هور	لمر/نمر/هور
نولس	نودسه	نونس/تراتلس لوړ لمبر يا شمېره
نوم	نمان/نمه	د سړي او شي ځانته توري
نوی	نوا/نويټي	تازه/تند/سانخچه/نوزی
نه	نو/نوه	ننه/تراته لوړ لمبر يا شمېره
نه	نويت/نه	نا/نټه/نې/يا
نيس	نس/نيس	لکه په (نيسم) کښې
نې	نويت	نا/نه/يا/نه يې
نيکه	نياکه	د پلار پلار/د مور پلار
نيول	گريو	اخاڼل/ټينگول/د ځان کول/گيرول
نيوي	نوايتي	نوي/تر ننه اتيا لوړ لمبر يا شمېر
و	بوته	و/وو
و	و	لکه په (وگروهبډ) کښې
واته	وازتي	ايسته کېدل/ختنگ/د باندې تگ
واده	واذو	د زوم او ناوې د واده کړاندې/کور جوړونگ
وانښ	باستره	بدریشه/بياسته/رسی/واښی/وياسته
واښه	وره شه	شنه/ورشکی/ورشه/وشکی
واله	وايدی	بېله/لشتی/ويااله/وبله
وان	وان	خوندي کوونکی/ساتونکی/لکه (گا ډيوان)

پښتو	اوبستا	ځانا
واوړه	بافره	خپرکی خپرکی سپین اورښت
وت	وز	لکه په (وتنگ او وزی) کښې
وته	وازته/وزته	بهرېده/خته/وته/وزه
وچ	هوچ/هوشکه	بې اوبو/بېټ/خوړ/سپرخی
ور	دوار/دواری	پاسه/دړه/دروازه
ور	اورا	لکه (دوی ته به یې ورکړم)
وراره	براترویه	د ورور زوی/ورورزی
ورخ	راوچه/روچه	روخ/روڅه/روڼا
ورځي	بروت	وروځې/د سترگو د پاسه میاشت ډوله ورېښته
ورژني	فرژن	پرېکوي یې
ورشه	وره سه	اورشو/خرځای/راغ/ورشو/ورشه
ورشه	ورته	اورشه/راغه/ورته
ورور	براتر	باکو/دادی/رور/للا
وروسته	اپاره	پاته/پیاځی/ترخټه/ترشا/هیسته
ورون	رانه	ادونمم/پتون/رون/د زنگانه خڅه پورته غوبښه برخه
وره	وره	اورېدل/ورېدل
وریت	ورگه	الوی/تغولی/کباب/ورگی
وریجه	وروینجه	ممی/وریژه
وریجې	وروینجې	ممی/میانې/ورېژې

پښتو	اوبستا	مانا
ورېدل	واره	اورښت کېدل
ورېښته	ورتا/ ورسته	خلی/ غونی/ وال/ وېښته
وړ	ور	پر ځای/ پکار/ جوگه/ غوره
وړ	برېته	برل/ بریاکول/ بودول/ گټنګ
وړمه	براته	بودومه/ گټمه/ لاس ته کومه
وړو	بارمه	بارومه/ گټو/ لاس ته کوو
وړوکی	اپېرې تایو که	پاړکی/ ژنی/ کوچینی
وړومبی	فرا تیمه	پرونی/ لومړنی/ مخکینی
وړونکی	برتوم	برېدونکی/ بودوونکی/ گټونکی/ لاس ته کوونکی
وړی	وارنا	پت/ پشم/ پېگنی/ ورګ
وړي	باريتي/ بریتي	ترلاسه کوي/ گټي
وز	وز	لکه په (الوزل) کښې
وز	وز	لکه په (وزي او ننوزي) کښې
وزر	بزور	اوزی/ څنګ/ کونځر
وزي	وزيتي	خیژي/ د باندې ځي
وزیر	ویچیرا	وجویر/ وجیر/ هجویر/ هجیر
وژ	ژن	لکه په (وژل) کښې
وژنم	اوجنمي/ جنمی	ژوبلم یې/ غځوم یې/ وځنم
وژني	ژه	ارواترې کارې/ ژوبلوي یې/ سا اخلي
وړمه	وخشمه	الوېښ/ ایشمه/ نرم باد/ نری وو/ ومم

پښتو	اوپستا	مانا
وړی	اوشه	خوشه/ وانبکی/ وشکالی/ وښکولی
ولاړ	اوه دارته	تلی/ تللی/ تېر/ لاړ
وله	وله	ډزوه/ سوږوه/ وېشتل
وله	وايتي	برغنه/ پډه/ جرانگو/ خړانگو/ نوروزی
ولي	ويده	ډزوي/ واری کوي/ وېشت کوي
ولېشت	ويستي	لوېشت
وند	بند	بند/ بندۍ/ تړ/ د اوبو تړ/ ورځ
وندنی	بنده	بنچه/ غوږشکه/ گېډۍ/ ونده
ونه	ون/ ونه	درخته
وو	واته	او/ باد/ ماروت/ ود/ ورېښ
وړړ	خوريته	چونۍ/ کچه/ کچی/ کوچینوتی
وړړ	بريته	بود کړۍ/ تر لاسه کړۍ/ گټلۍ/ وړۍ
وړړی	وهار	اوړۍ/ دوبي/ د کال دوهم موسم
وونگ	وانگ	خربانگ/ د خره وونگ/ رایۍ/ نړا
وه	وه	په زړه پورې/ وا/ وا/ وهو
وهل	اوچن/ وېچن	پرسول/ تپول/ ټکول/ درزول/ ډبول
ویس	ویس	ساتونکی/ مشر/ لکه په (میرویس) کښې
ویسي	وزيتي	وړي یې/ یوسي
ویل	وک	خبرې کول/ ډغېدل/ وایل
وینخل	ویچ	اوبه پرتېرول/ پرېول/ مینخل/ ولل

پښتو	اوبستا	مانا
وینل	واين/وین	لیدل
وینه	وهونه	سروبه/یینه
ویني	وهوني	سروبي/ییني
ویني	وینيتي	لیدل کېږي/ورته گوري
وېشت	وهیښت	وهیشت/لکه په (یوویشت) کېږي
ها	ها	آ/آغه/هاغه/هایه
هڅه	هچتي	تلاین/زیار/کونښ/لټه/هلې ځلې
هډ	هچه/هده	اډ/اډوکی/هډه
هډو	هدیم	بنستیز/تاداوی/ستیز/سر/مونډیز/د وگړو سټه او بنسټ هم سردی.
هر	هورووا	ټول/لکه په (هر یو/هر کس) کېږي
هسک	اسکت/اسکه	اوچت/بر/جگک/دنک/لوړ
هغه	هگت	هماغه/هوغه/همهغه
هله	اوده	اورېته/اولته/هاخواته
هله	ادا	اله/هغه وخت
هم	هم	لکه په (همزولي) کېږي
همهله	هذره	هورېته/هوغلته/هولته
هو	هو	بڼه/واوا/وه
هورې	اوزره	اورې/اورېته
هوبن	اثوشه	اوش/پام/سد

پښتو	اوبستا	مانا
هوما	هاوما/هشټومه/هما	اومان/اومه/ومه/هومه
هوماغوندي	هوماگونه	هوما ډوله/هومازنگي/هوماگون
هويه	هوه/هويه	اوي/ويه/هايه/هگي
هيله	جاديده/زوش	آرزو/امته/اومبند
هيندوکښ	اپارسين	پارسين/هيندوکس
هېواد	دا هيو/هد/هدمن	استوگنځي/ټاټوبي/هواد
يس	يس	لکه په (يستل) کښي
يشنا	يش	ايش/جوش/خوتي
يله	يده	هله
يم	اهمي	لکه په (زه يم) کښي
يو	ايو	ايي/ځانته/ځانگړي
يواځي	ايوا	ايواځي/بې مله/ځانته/يکي
يور	يور	د مېړه خور
يوزات	يزات	يازات/يو پيدا يښت/يوازي زووال/يوازي زېري
يون	يانه	تگ/خوځښت
يوولس	ايوه دسه	تر لس لوړ لمبر يا شمېره
يوه	ايوه	بې جوړې/ځانگړي/ځانله/يواځيني
يې	يه	لکه په (زما يې لاس ستايې گربوان) کښي

وېبپاڼه

وېب	مانا
آر	اصل
ايروېجه	مرکز
بايده	رواج
پښتياڼا	لويه پښتونخوا
پک	وخت/عصر
پوستک	کتاب
ټولگه	مجموعه
د اړيا	رود/سيند
دود	رواج

وی	مانا
دیتون	قانون
ستھی	سوچه/ ناواده
سوهیلی	جنوبي
کړانده	مراسم
کړکېښ	تاریخ
کړنلار	اصول
مخیش	شمالي
گروهه	عقیده
لېږد	کوچ
لیکی	کتاب
منځوېجه	مرکز
نسک	جونګ/ مجموعه/ کتاب
نېرا	دعا
وادون	تمدن
واګ	سیاست
واکچاری	اداري نظام
وس	لوی/ غټ
ويي ښود	قاموس
هڅوب	ثقافت

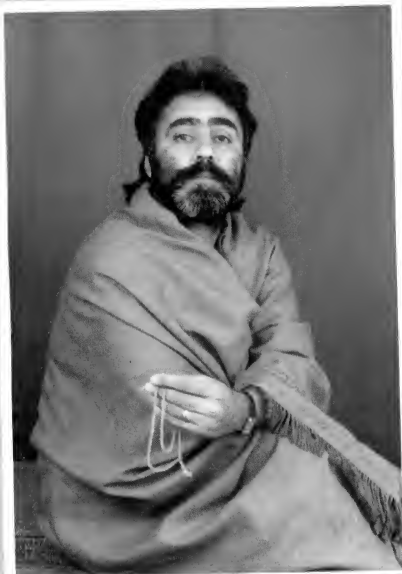
ARIC

B

3.511

BAB

8961

لطيف جان بابي

د افغانستان د ملتوري خدمتونو اداره يې وړاندې هوي
د اړيکو پټي:

Habibullah Rafi
Flat # 226, Gulhaji Plaza,
Arbab Road, Peshawar, Pakistan
G.P.O. Box # 630, Peshawar, Pak.
Tel: (091) 841749

M. Asef Wardak
Bendhutter Str 3
41066 Monchengladbach-
Neuwerk
Germany
Tel: 021 61/ 650 650

Latif Jan Babi
331 Beach 31 St.
For Rochaway Apt. # (2B),
NY 11691
U.S.A